

Nr 32.

Av herr **von Heland m. fl.**, om förbud mot viss färgning av margarin.

Såväl genom sin omfattning som genom fördelningen på så gott som samtliga jordbruk inom landet intar mjölkproduktionen och därmed direkt sammanhängande mejerihantering den centrala platsen i svenskt jordbruks ekonomi. Denna kan rentav sägas vara på det intimaste förbunden med mjölkpriset, vilket under senare år kommit i ett fullständigt beroende av den utländska noteringen på vårt exporterade smöröverskott. Detta överskott, vilket för endast ett 10-tal år sedan var relativt obetydligt, har under de senare åren kommit att utgöra nära en tredjedel av landets samlade smörproduktion. Att inom landet ej tillräckliga möjligheter förefunnits för det svenska smörets avsättning sammanhänger endast i ringa grad med ökning av produktionen, utan har sin främsta anledning i den skärpta konkurrensen från en hastigt växande margarinindustriens sida. Om margarintillverkningens stegring vittnar det förhållandet, att konsumtionen på sex år — 1923—1929 — vuxit från 25,291 till 58,551 ton. En fortlöpande pris-sänkning på de för margarintillverkningen nödvändiga råprodukterna, vilka endast i ringa omfattning äro tullbelagda i Sverige, har gjort det möjligt för margarinfabrikerna att utbjuda sin vara till priser, vilka väsentligt understiga även ett hårt pressat smörpris. Till margarinkonsumtionens utveckling har givetvis också bidragit sådana med ett milt ord ganska fördomsfria reklammetoder, vilka varit ägnade att ingiva allmänheten den föreställningen, att flertalet av smörets ur fysiologisk synpunkt bästa egenskaper även äro företrädda hos den industriella margarinprodukten — något som den moderna näringsfysiologien bevisat ej vara fallet.

Redan de tvivelaktiga konsekvenserna ur folkhälsans synpunkt av en mera allmän övergång från smör- till margarinkonsumtion göra en sådan utveckling som den ovan berörda betänklig. När den emellertid också, såsom ännu mera tydligt blivit fallet, kommit därhän, att den utgör det allvarligaste hot mot moderneringens bärighet, bör det vara på tiden att överväga, huruvida ej ett reglerande ingripande från det allmännas sida kan vara påkallat.

Det torde vara känt, huru stora de svårigheter äro, som nu möta smör-exportörerna, och det synes, som om vi nästan helt och hållet skulle komma att avstängas från möjligheten att ens till förlustbringande pris avyttra vår inom landet genom konstfettfabrikationen överflödiga smörproduktion. Utsikterna till ett bibehållande ens i relativ omfattning av våra exportmöjligheter för smör lära vara synnerligen begränsade. För vårt redan förut till den yttersta bristningsgränsen ansträngda jordbruk betyder detta en påfrestning, som ej kan uthärdas.

Flera utvägar kunna tänkas, då det gäller att återställa en sund och rimlig balans mellan konstoffettets och smörfettets andel av konsumtionsmarknaden i vårt land. För det snabba och effektiva ingripande, som en akut och ödesdiger kris påfordrar, lära i varje fall den förra året beslutade skärpta margarinförordningens mera på längre sikt syftande bestämmelser ej vara tillräckliga. Andra åtgärder tarvas, vilka antingen måste avse att begränsa margarinproduktionens storlek eller konkurrensförmåga, eller också säkerställa smörproduktionens avsättning i dess helhet inom landet. I diskussionen har sålunda nämnts bl. a. obligatorisk inblandning i margarinet av viss del smör, importtull på de för margarinet erforderliga råvarorna och en tillverkningsaccis på det färdiga margarinet.

Dylika åtgärder vore synnerligen värdefulla för svenskt jordbruk, och vi vilja på det livligaste tillstyrka dem. Med denna motion vilja vi dock endast yrka på en åtgärd, som ur rättvisesynpunkt ej på minsta sätt borde kunna stöta vare sig konsumenter eller margarinproducenter, nämligen förbud mot att vid tillverkning av margarin tillsätta färgämne i syfte att giva varan natursmörets färg. Dylig färgning är tydligen ett led i strävandena att giva margarinet sken av att vara produkt av lanthushållningen, och förbud här emot lär knappast kunna betraktas vare sig som ett obehörigt hinder för margarinfabrikationens fulländande eller för möjligheten att giva dess produkter ett tilltalande utseende. Margarinfabrikanterna böra kunna finna andra medel att bibringa sin vara ett tilltalande utseende än sådan färgning, att den lätt förväxlas med smör.

Vid behandling av denna färgningsfråga under föregående riksdag anförde jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 70:

»I likhet med motionärerna anser utskottet, att, såsom redan förut anförts, man bör söka åstadkomma bestämmelser, ägnade att förebygga, att margarin kan förväxlas med smör, samt att därför åtskillnad i färg är önskvärd. Då emellertid margarinet i ofärgat skick lärer äga ett gråaktigt utseende, anser utskottet det icke lämpligt, att man i strävandena att skapa en tydlig åtskillnad mellan smör och margarin tillgriper bestämmelser, som skulle innebära ett osmakliggörande av ersättningsprodukten. Utskottet kan nämligen icke förbise, att många konsumenter finna sig av ekonomiska skäl böra använda margarin i stället för det dyrare smöret. Härav anser utskottet dock ingalunda böra följa, att margarinfabrikanterna skola liksom nu tillåtas att vid sin tillverkning söka efterlikna smörets färg. Det är enligt utskottets mening en rimlig begäran, att konstprodukten skall kunna till utseendet skiljas från den äkta varan. Som bekant växlar smörets färg under olika utfodringsbetingelser från ljusare till mörkare gult. Mycket kan enligt utskottets förmenande vinnas genom att i den nya margarinförordningen upptagas bestämmelser till den verkan, att margarin icke må vid något tillfälle kunna äga mörkare gul färg än den natursmöret har, då det är som ljusast. Dylika bestämmelser medföra icke, att margarinet blir oaptitligt, och kunna ej anses innebära någon obillighet gentemot margarinfabrikanterna, vilka ju dock medgivas att fortfarande använda en färg, som vid vissa tillfällen ej nämnvärt avviker från natursmörets. Bestämmelserna torde å andra sidan emellertid vara ägnade att skapa ett visst skydd för naturprodukten. Visserligen kommer natursmöret understundom att i ofärgat tillstånd hava margarinet liknande färg, men möjlighet föreligger för smör-

producenterna att, om så finnes önskvärt, genom användande av färgmedel skilja sin vara något från margarinfabrikanternas. Genom bestämmelser sådana som de nyss nämnda vinnes också, att å restauranter och andra näringsställen kunderna äga möjlighet att kontrollera, huruvida det är smör eller margarin, som serveras dem.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet förorda, att i den nya margarinförordningen måtte upptagas bestämmelser med förbud mot viss färgning av margarin enligt de av utskottet angivna riktlinjerna. För att detta förbud icke skall kunna i vissa fall bliva illusoriskt, torde detsamma böra avse icke blott tillverkning och handel utan även försäljning å restauranter och andra näringsställen. Den mörkaste nyans i gult, som enligt det ovan sagda må tillåtas för margarinet, torde lämpligen böra fastställas genom färgprov, som införes i förordningen samt på begäran tillhandahålles vederbörande fabrikant.»

Med stöd av det ovan anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av margarinförordningen, att bestämmelse infördes om förbud mot viss färgning av margarin enligt de av jordbruksutskottet år 1932 i utlåtandet nr 70 angivna riktlinjerna.

Stockholm den 18 januari 1933.

Per Gustafsson.

Fr. Julin.

Axel Löfvander.

Ernst Svenson.

Erik von Heland.

Per Andersson.

*Joh. Johansson,
Friggeråker.*